

RODE NEUZEN PROJECT: HET SOCIAAL
WELZIJN VAN ANDERSTALIGE NIEUWKOMERS

20
22

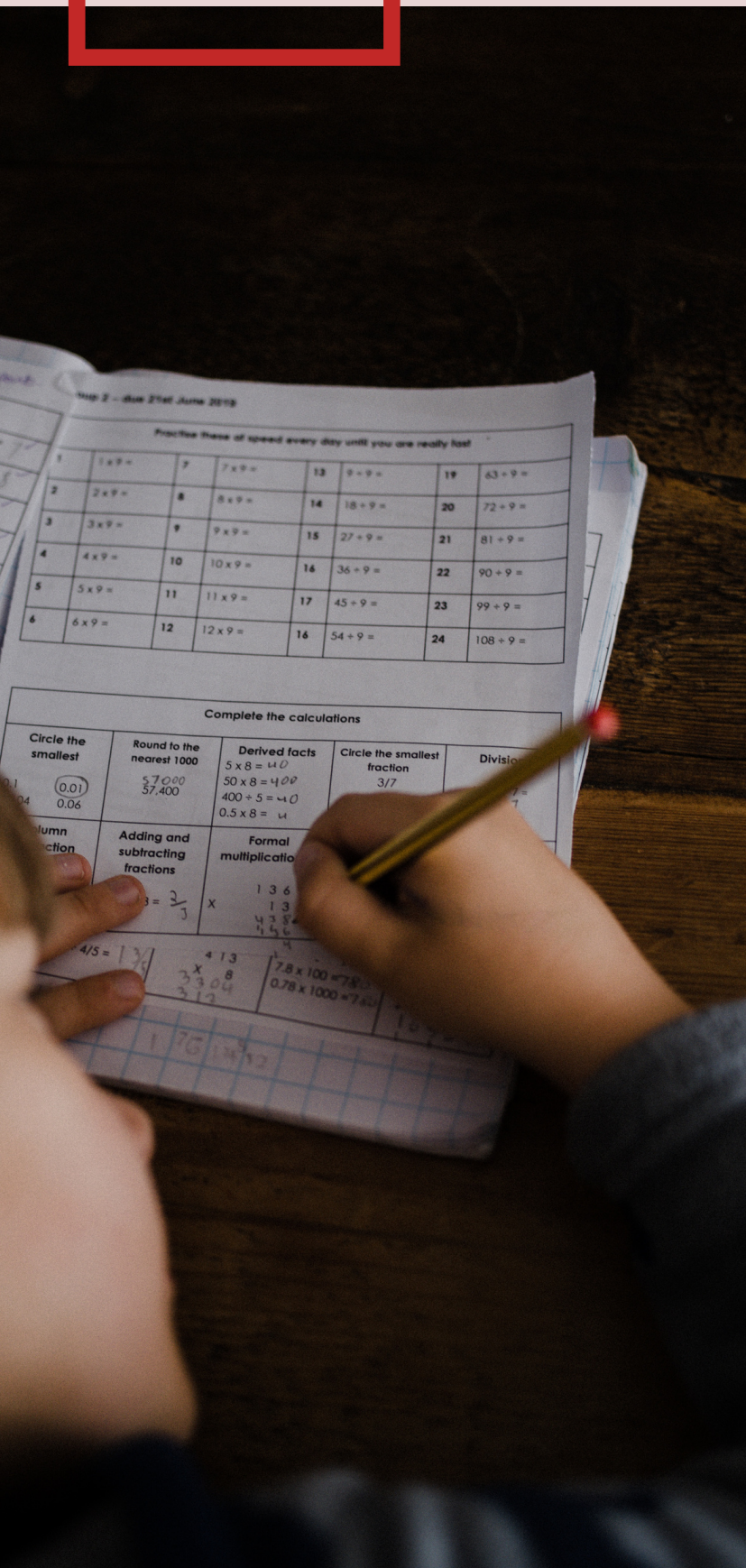
RODE NEUZEN RAPPORT

RESULTATEN VRAGENLIJST:
ALLE DEELNEMENDE
SCHOLEN

INHOUD

PAG.02

01

FAQ

PAG.03

02

STEEKPROEF

PAG.05

03

ALGEMEEN

PAG.08

04

MIGRATIE
ACHTERGROND

PAG.10

05

AANKOMEN IN
BELGIË

PAG.12

06

SOCIALE
RELATIES

PAG.14

07

SCHOOL ERVARING

PAG.18

08

WELZIJN VAN
LEERLINGEN

PAG.22

09

DISCRIMINATIE

PAG.23

10

AANDACHTSPUNTEN

1

Wat wordt er besproken in dit rapport?

Dit rapport bevat de resultaten van de leerlingenbevraging voor alle scholen die hebben deelgenomen aan het Rode Neuzen onderzoek omtrent het sociaal-welzijn van leerlingen in onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Via deze weg krijgen jullie inzicht over verschillende zaken die bevroegd werden:

- De sociale relaties van de leerlingen
- De gepercipieerde schoolervaring van de leerlingen
- De mate waarin leerlingen schooldruk en sociale steun ervaren door leerkrachten en medeleerlingen
- Het algemeen welzijn van de leerlingen
- De mate waarin leerlingen gevoelens van eenzaamheid ervaren
- De ervaringen van leerlingen met discriminatie en pesten

3

Vergelijking met andere scholen

Dit algemeen rapport met de resultaten van alle deelnemende scholen maakt het als deelnemende school mogelijk om de resultaten van jullie school te vergelijken. Er moet hierbij wel ook rekening gehouden worden met de steekproef van het onderzoek (zie pagina 3).

Op pagina 23 worden er ook enkele aandachtspunten gedeeld die een korte samenvatting weergeven van de preliminaire (descriptieve) resultaten van het onderzoek.

2

Hoe kunnen de resultaten geïnterpreteerd worden?

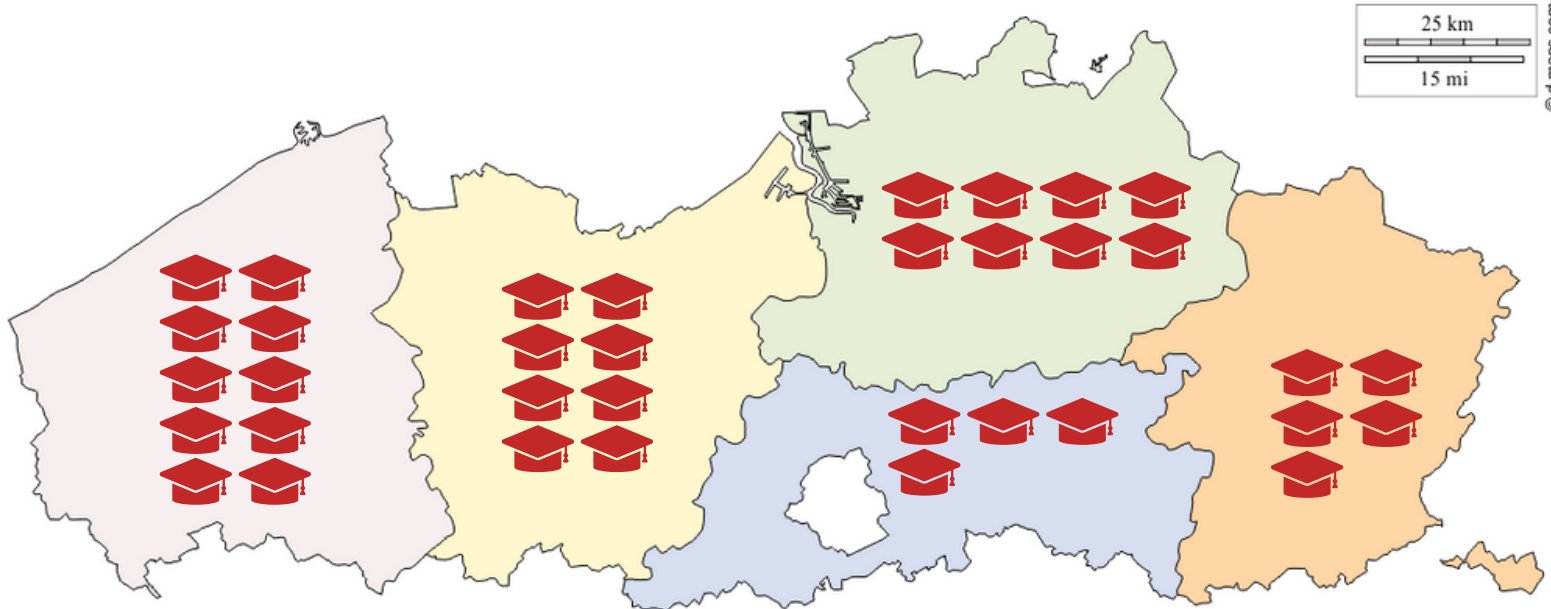
In dit rapport worden de resultaten van alle 1379 deelnemende leerlingen uit 35 Vlaamse scholen toegelicht. De resultaten hebben betrekking op de leerlingen die de vragenlijst volledig hebben ingevuld.

Bij het interpreteren van de cijfers en percentages, moet er dus rekening gehouden worden met zowel het antwoordpercentage (zie pagina 4), als het aantal leerlingen die de verkorte versie van de vragenlijst hebben ingevuld, en de specifieke kenmerken van de leerlingenpopulatie in de OKAN-klassen van de verschillende deelnemende scholen.

4

Wie is het team achter dit onderzoek?

- **PROMOTOREN:**
Prof. dr. Benedicte Deforche (UGent)
Prof. dr. Piet Bracke (UGent)
Prof. dr. Ilse Derluyn (UGent)
- **ONDERZOEKERS & COÖRDINATIE:**
Dr. Katrijn Delaruelle (UGent)
Dra. Sarah Devos (UGent)
- **CONTACTPERSOON:**
Dra. Sarah Devos
E-mail: Sarah.Devos@UGent.be
Telefoonnummer: +32 (0) 468 02 86 47
Vakgroep Eerstelijnszorg en Volksgezondheid
Vakgroep Sociologie
Universiteit Gent

VERDELING BEVRAAGDE SCHOLEN
PER PROVINCIE

PROVINCIES	AANTAL SCHOLEN	% LEERLINGEN T.O.V. TOTALE STEEKPROEF
WEST-VLAANDEREN	10	29%
OOST-VLAANDEREN	8	16%
ANTWERPEN	8	26%
VLAAMS-BRABANT (INCLUSIEF BRUSSEL)	4	14%
LIMBURG	5	15%

02

STEEKPROEF

INFORMATIE OVER DEELNEMENDE
OKAN-LEERLINGEN

Totaal

Jongens

X

Meisjes

1379

789

12

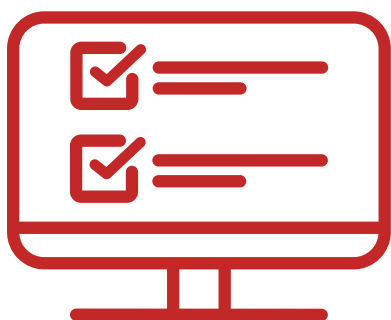
580

AANTAL KLASSEN

In de meeste scholen werden 3 à 5 OKAN-
klassen bevroagd. Klassen met leerlingen op
een alfabetiseringstraject werden in alle
deelnemende scholen niet bevroagd.

KORTE VERSIE

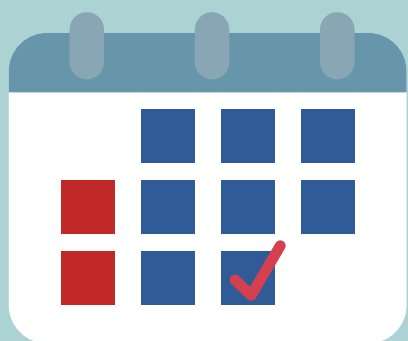

472 leerlingen (34%) hebben de korte versie
van de vragenlijst ingevuld, waardoor ze niet
alle vragen die weergegeven worden in dit
rapport hebben kunnen antwoorden. Iedere
vraag die enkel in de lange versie van de
vragenlijst werd gesteld zal aangeduid
worden (*), en zullen enkel de resultaten van
de leerlingen die deze versie hebben
ingevuld worden weergegeven.

03

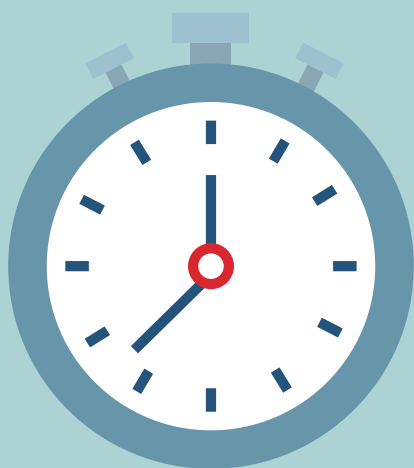
ALGEMEEN

INFORMATIE
VRAGENLIJST-AFNAME

10/02/2022 -
07/06/2022

Periode van afname

24 MIN

Gemiddelde duur invullen
vragenlijst

90%

ANTWOORD-
PERCENTAGE

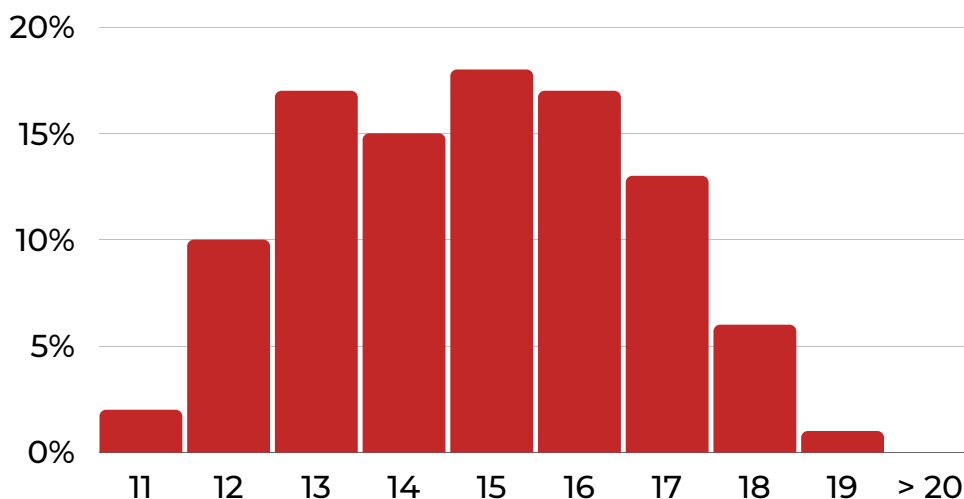
Aantal leerlingen die de vragenlijst
(lange en korte versie) 100% hebben
ingevuld

03

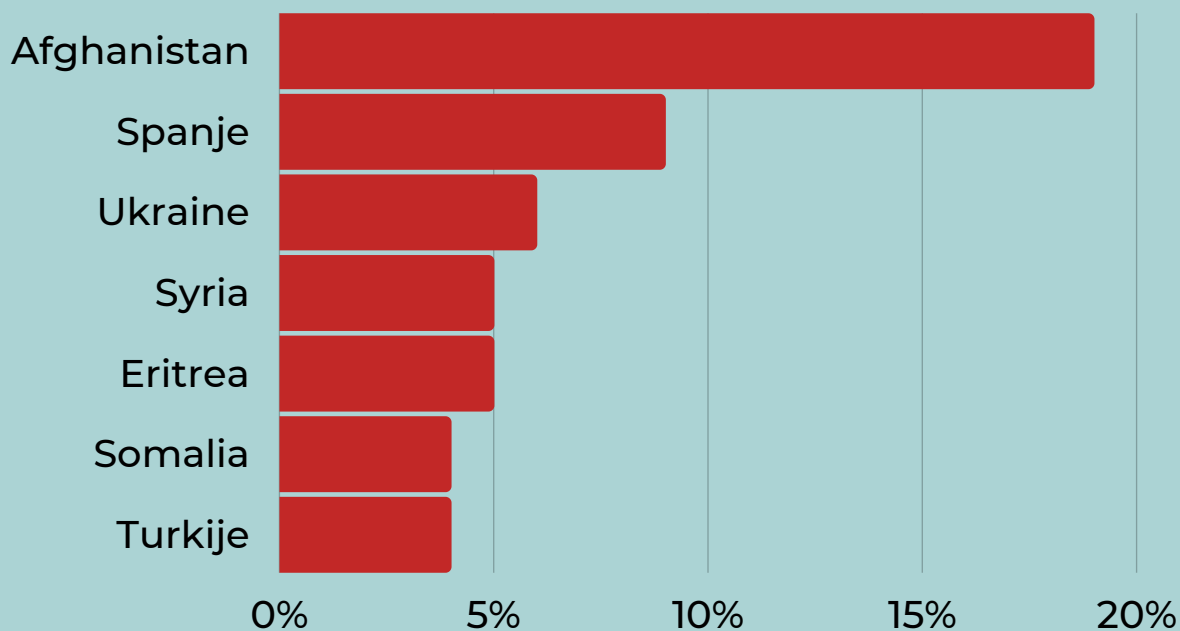
ALGEMEEN

LEEFTIJDEN EN NATIONALITEITEN

15
IS DE
GEMIDDELDE
LEEFTIJD VAN
DE LEERLINGEN
DIE HEBBEN
GEELGENOMEN

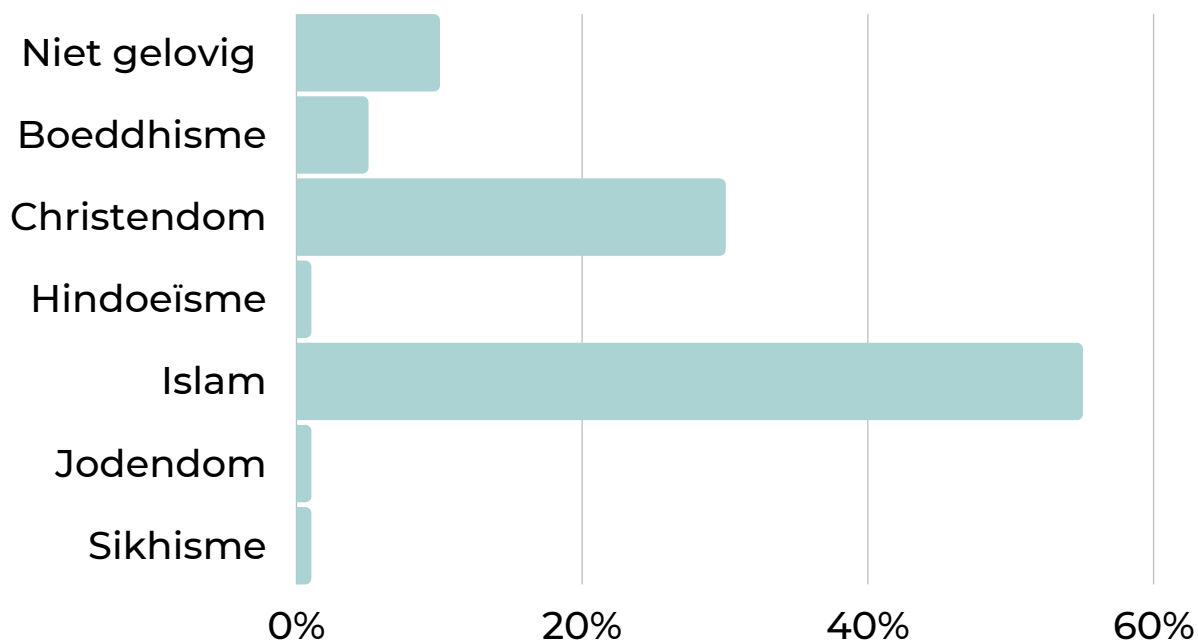
MEEST VOORKOMENDE NATIONALITEITEN

03

ALGEMEEN

AANWEZIGE RELIGIES*

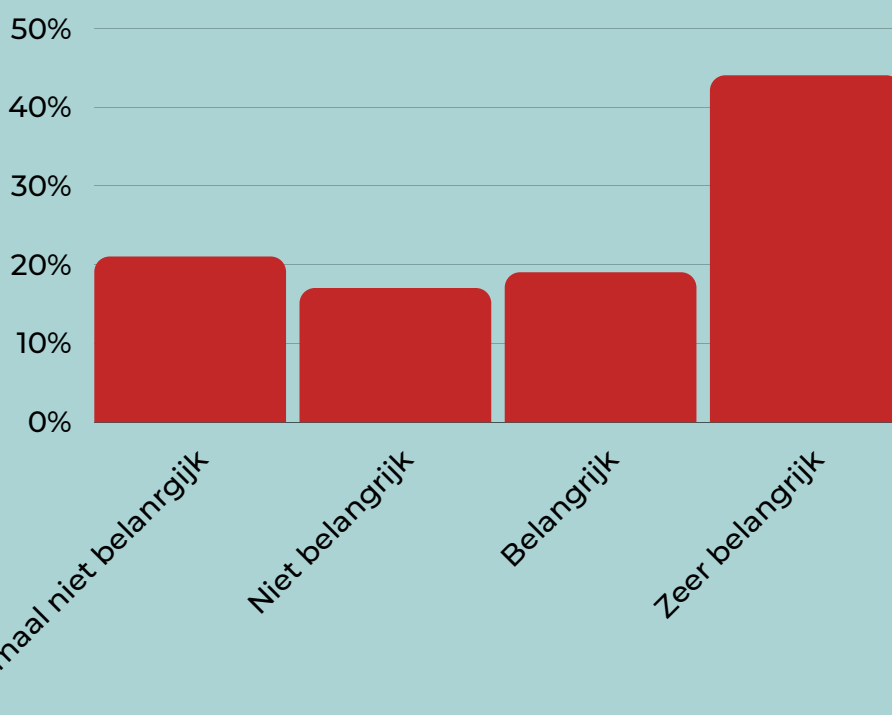
HOE BELANGRIJK IS GELOOF VOOR JOU?*

“

35%

VAN DE
LEERLINGEN
GEVEN AAN DAT
ZE 5 OF MEER
KEER PER DAG
BIDDEN

”

*Deze vragen werden enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst

MIGRATIE ACHTERGROND

In dit deel werden de leerlingen gevraagd om meer informatie te delen over hun migratie achtergrond

HOE LANG WOON JE AL IN BELGIË?

Ik woon hier minder dan
6 maanden

30%

Ik woon hier al tussen 6
maanden en 1 jaar

31%

Ik woon hier al meer dan
1 jaar

38%

HOE LANG MOEST JE REIZEN OM VAN JOUW THUISLAND NAAR BELGIË TE KOMEN?*

Ik moest minder dan 1
maand reizen

83%

Ik moest tussen 1 maand en 1
jaar reizen

8%

Ik moest meer dan 1 jaar
reizen

9%

*Deze vraag werd enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst

04

MIGRATIE ACHTERGROND

Hier gaat het om de belangrijkste reden, volgens de leerling, waarom hij of zij naar België is verhuisd

26%

is naar België verhuisd
wegens oorlog; om
asiel aan te vragen

31%

is naar België verhuisd
om bij familie te wonen
die hier al woonde

19%

is naar België verhuisd
vanwege het werk van
hun ouders

19%

is naar België verhuisd
voor een 'beter leven';
zoals onderwijs
mogelijkheden

“

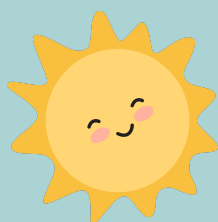
DE MEERDERHEID VAN DE LEERLINGEN
GEEFT AAN DAT ZE NAAR BELGIË ZIJN
VERHUISD MET BEIDE OUDERS. 14% VAN DE
LEERLINGEN GEEFT AAN DAT ZE ALEEN NAAR
BELGIË ZIJN GEKOMEN.

”

AANKOMEN IN BELGIË

05

VOEL JE JE THUIS IN BELGIË?*

43%

voelt zich wel thuis in
België

41%

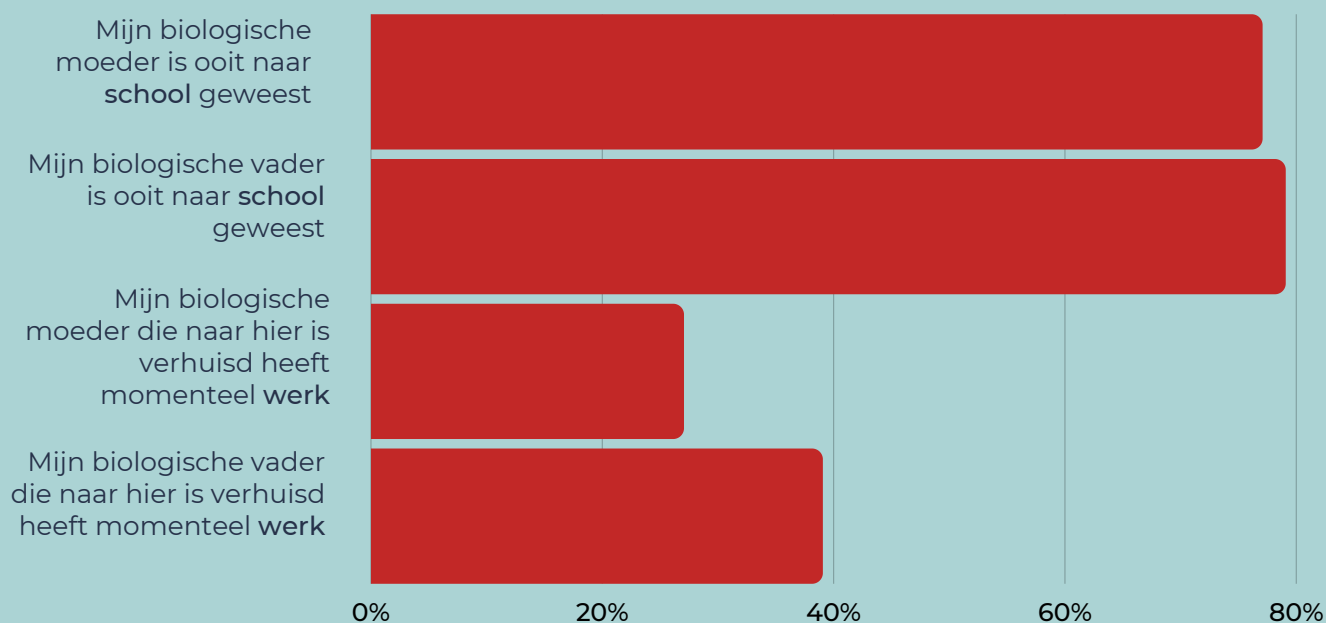
zegt dat ze zich soms wel
maar ook soms niet thuis
voelen in België

10%

voelt zich niet thuis in
België

HUIDIGE FAMILIE SITUATIE*

*Deze vragen werden enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst

AANKOMEN IN BELGIË

05

NEDERLANDS BEGRIJPEN*

Hoe goed zou je zeggen dat je Nederlands **verstaat** als iemand tegen jou praat?

17%

'Helemaal niet' of
'Niet goed'

83%

'Goed', 'Heel goed' of
'Uitstekend'

28%

'Helemaal niet' of
'Niet goed'

73%

'Goed', 'Heel goed' of
'Uitstekend'

NEDERLANDS SPREKEN*

Hoe goed zou je zeggen dat je Nederlands **spreekt**?

NEDERLANDS LEZEN*

Hoe goed zou je zeggen dat je Nederlands **leest**?

13%

'Helemaal niet' of
'Niet goed'

87%

'Goed', 'Heel goed' of
'Uitstekend'

20%

'Helemaal niet' of
'Niet goed'

80%

'Goed', 'Heel goed' of
'Uitstekend'

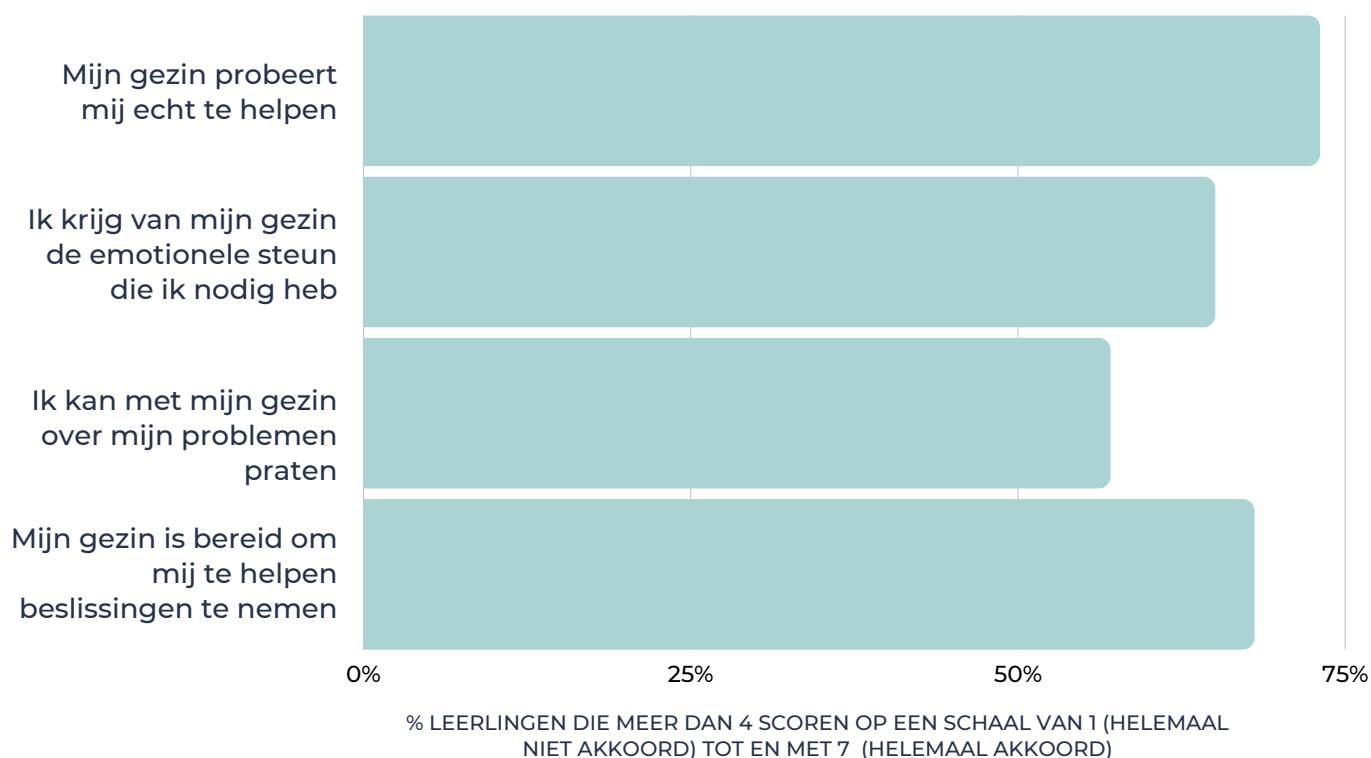
NEDERLANDS SCHRIJVEN*

Hoe goed zou je zeggen dat je Nederlands **schrijft**?

06

SOCIALE RELATIES

GEPERICIPIEERDE STEUN VAN FAMILIE**

“

30% VAN DE LEERLINGEN GEEFT AAN DAT ZIJ DAGELIJKS CONTACT HEBBEN MET FAMILIELEDEN IN HUN THUISLAND. 23% VAN DE LEERLINGEN GEEFT AAN DAT ZIJ DAGELIJKS CONTACT HEBBEN MET MET FAMILIELEDEN VAN HUN THUISLAND DIE NU IN BELGIË WONEN (MAAR NIET BIJ HUN THUIS).*

”

*Deze vragen werden enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst.

**Deze vragen werden niet gesteld aan niet-begeleide minderjarigen.

06

SOCIALE RELATIES

“

25% VAN DE LEERLINGEN GEEFT AAN
DAT ZIJ DAGELIJKS CONTACT
HEBBEN MET VRIENDEN IN HUN
THUISLAND*

”

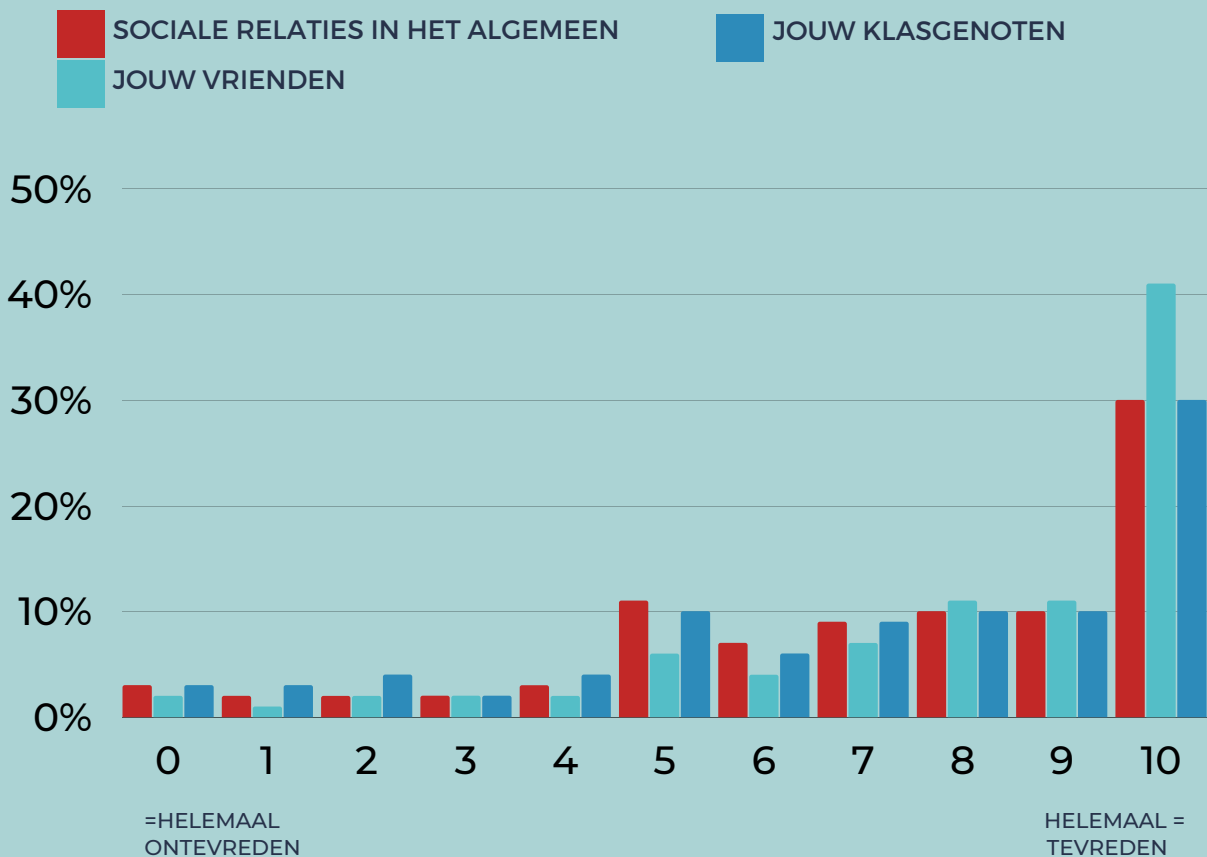
“

23%

HEEFT ENKEL
VRIENDEN (IN
BELGIË) OP
HUN SCHOOL

”

HOE TEVREDEN BEN JE IN HET ALGEMEEN OVER DE RELATIES DIE JE HEBT MET:

*Deze vraag werd enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst

07

SCHOOL- ERVARING

HOE DACHTEN DE LEERLINGEN OVER SCHOOL OP
HET MOMENT VAN DE VRAGENLIJST-AFNAME?

3%

9%

34%

53%

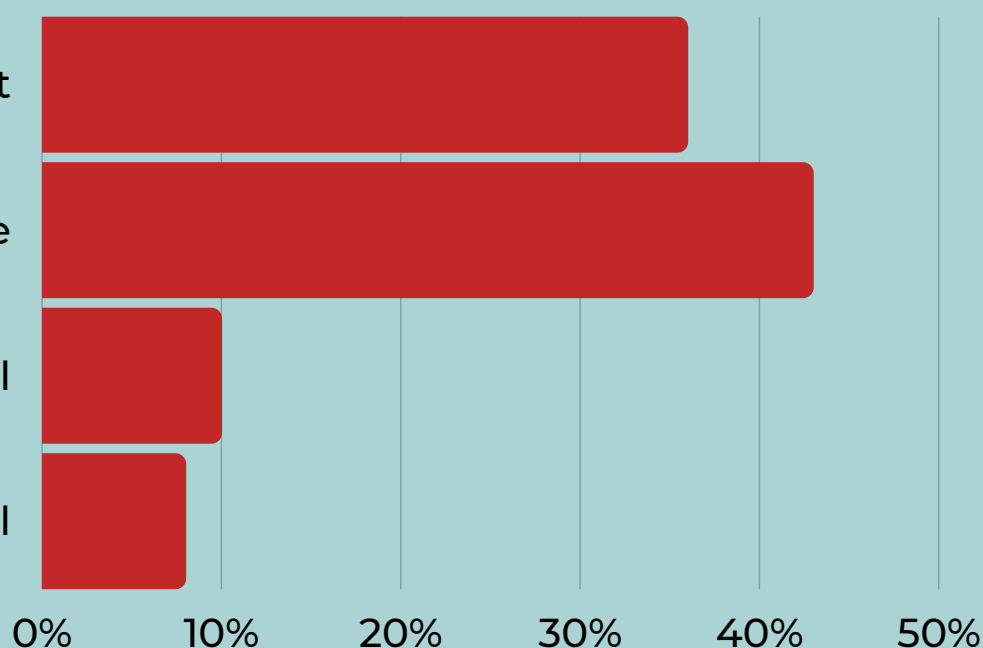
HOE ERG VOEL JE JE ONDER DRUK STAAN DOOR
HET SCHOOLWERK DAT JE MOET DOEN?

Helemaal niet

Een beetje

Nogal veel

Heel veel

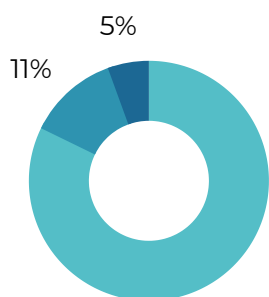

07

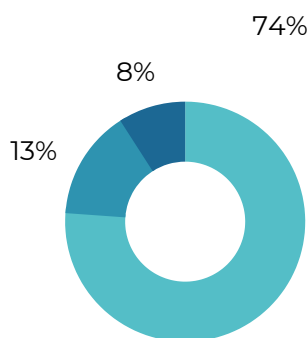
SCHOOL- ERVARING

ERVAREN DE LEERLINGEN SOCIALE STEUN OP SCHOOL?

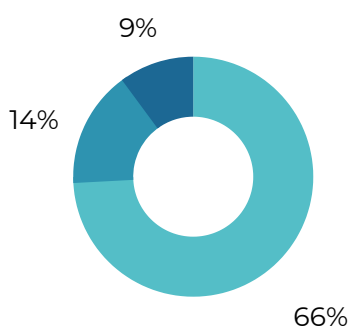
(HELEMAAL) EENS   NIET EENS/ NIET ONEENS   (HELEMAAL) ONEENS

Ik heb het gevoel dat mijn leerkrachten mij aanvaarden zoals ik ben

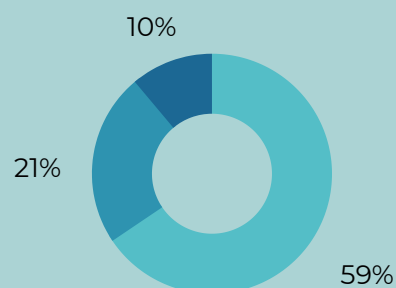

Ik heb het gevoel dat mijn leerkrachten om mij geven als persoon

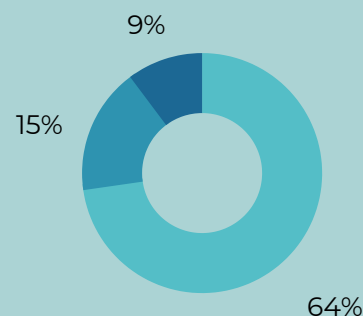

Ik heb veel vertrouwen in mijn leerkrachten

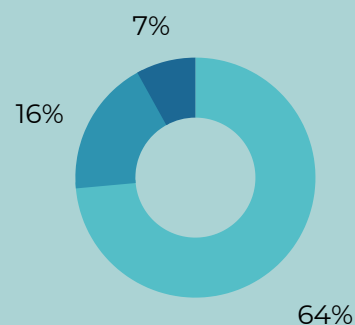
Mijn klasgenoten zijn graag bij elkaar

De meeste leerlingen van mijn klas zijn vriendelijk en behulpzaam

Mijn klasgenoten aanvaarden mij zoals ik ben

DE MEERDERHEID VAN DE LEERLINGEN GEEFT AAN SOCIALE STEUN TE ERVAREN VAN LEERKRACHTEN EN KLASGENOTEN

07

SCHOOL- ERVARING

SCHOOL VERTROUWEN*

64%

heeft het gevoel dat ze met een probleem terecht kunnen bij een leerkracht of de OKAN-coördinator

43%

heeft het gevoel dat ze met een probleem terecht kunnen bij een professionele hulpverlener (zoals CLB, JAC, AWEL, Overkop, ...)

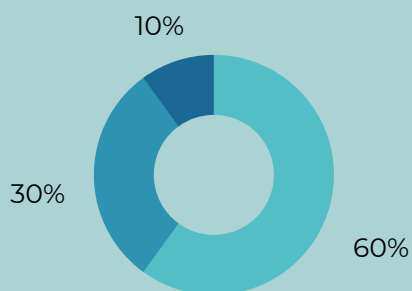
“

DE LEERLINGEN GEVEN AAN VOORAL MOEILIKHEDEN TE ONDERVINDEN OM MET EEN PROFESSIONELE HULPVERLENER HUN PROBLEMEN TE BESPREKEN

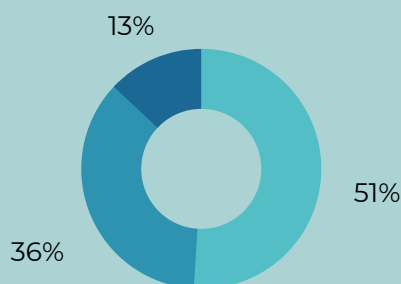
”

VERTROUWEN TUSSEN LEERLINGEN EN LEERKRACHTEN*

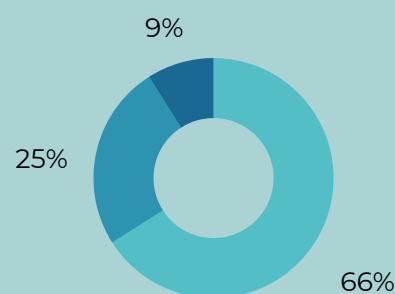
Leerkrachten en leerlingen vertrouwen elkaar op mijn school

Leerlingen vertrouwen elkaar op mijn school

Op mijn school werken leerlingen met elkaar samen

(HELEMAAL) EENS

NIET EENS/ NIET ONEENS

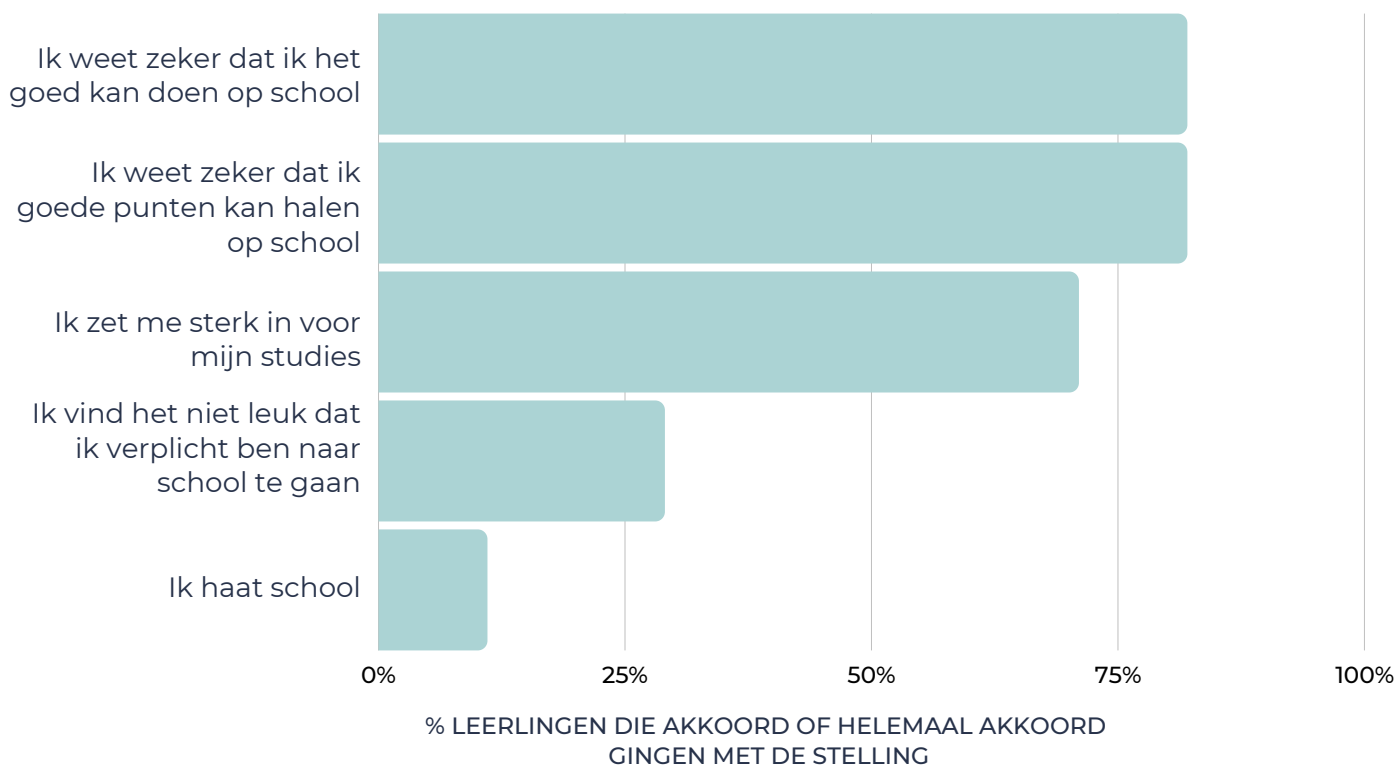
(HELEMAAL) ONEENS

*Deze vragen werden enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst

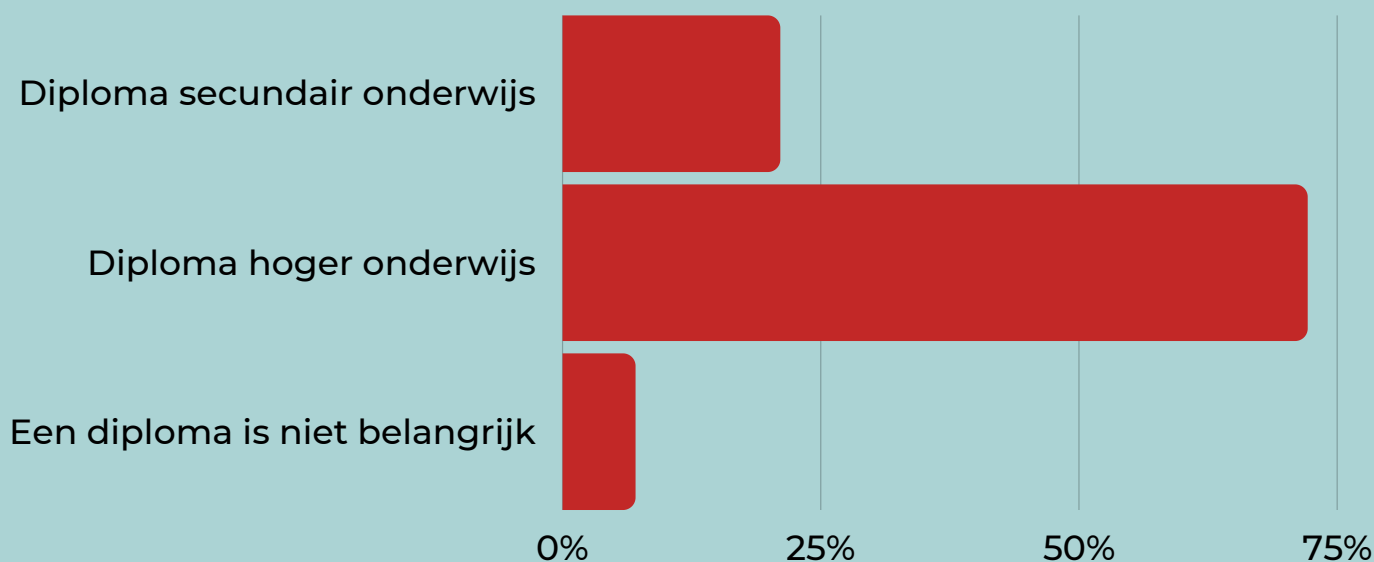
07

SCHOOL- ERVARING

SCHOOL PRESTATIES EN AMBITIES*

WAT IS HET HOOGSTE DIPLOMA DAT JE IN DE TOEKOMST HOOPT TE BEHALEN?

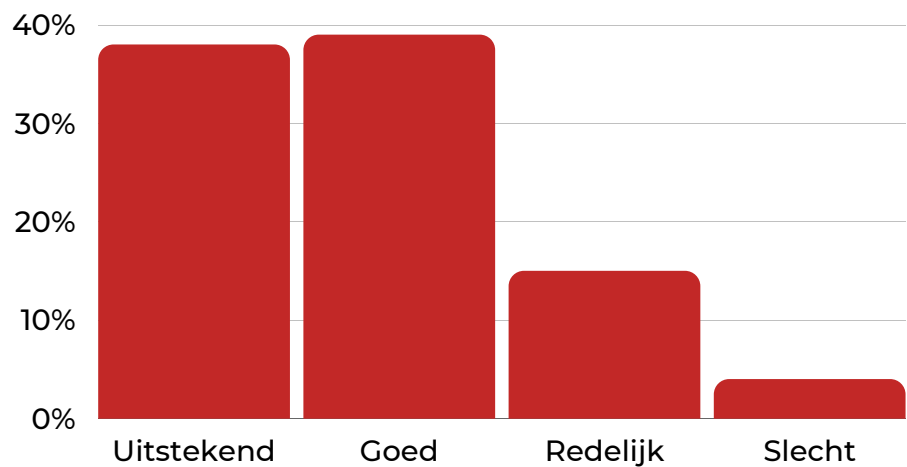
*Deze vragen werden enkel gesteld in de lange versie van de vragenlijst

WELZIJN VAN DE LEERLINGEN

08

WAT VIND JE VAN JE GEZONDHEID?

77%
GEVEN AAN
DAT HUN
GEZONDHEID
'GOED' OF
'UITSTEKEND'
IS

IN DE AFGELOPEN TWEE WEKEN VOELDE IK MIJ...*

51%

.. meestal of altijd vrolijk en goedgezind

47%

... meestal of altijd actief en vol energie

45%

... had ik meestal of altijd het gevoel dat mijn dagelijks leven gevuld is met dingen die mij interesseren

47%

VOELDE ZICH
MEESTAL OF
ALTIJD KALM
EN
ONTSPANNEN

08

WELZIJN VAN DE LEERLINGEN

EENZAAMHEID IN HET KORT

EENZAAMHEID

Eenzaamheid wordt gedefinieerd als een pijnlijke, negatieve ervaring die zijn oorsprong vindt in een gebrek dat we in onze sociale relaties ervaren.

Sociale eenzaamheid draait om minder contact hebben met andere mensen dan je wenst. Hier gaat het over het missen van vrienden, kennissen of klasgenoten. Met andere woorden het sociaal netwerk schiet tekort.

SOCIALE EENZAAMHEID

EMOTIONELE EENZAAMHEID

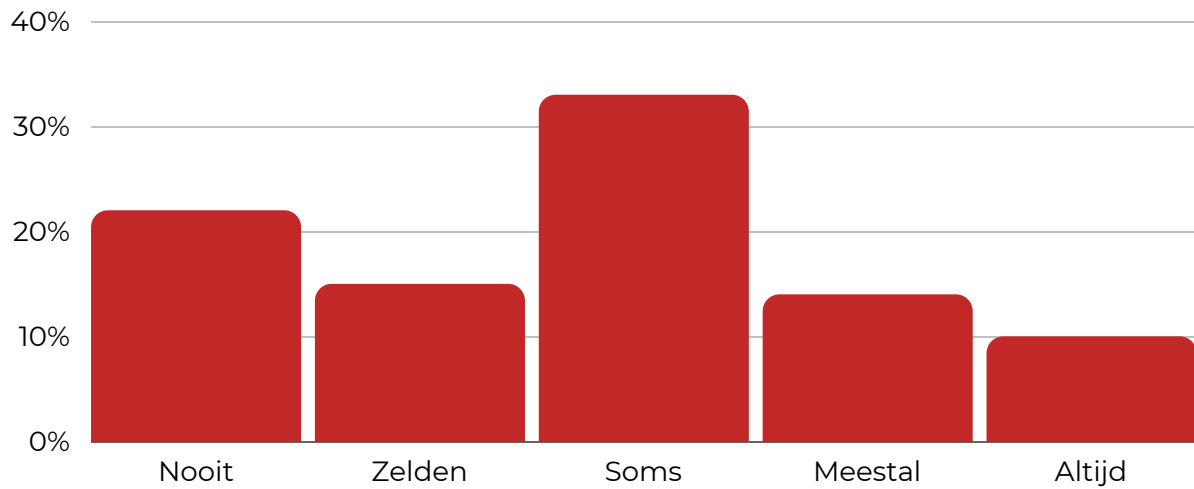
Emotionele eenzaamheid treedt op als iemand een hechte, intieme band mist met één of meerdere personen. Deze rol wordt vaak vervuld door een goede vriend of vriendin.

08

WELZIJN VAN DE LEERLINGEN

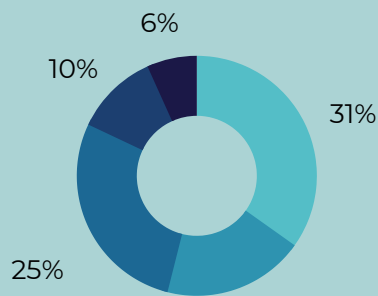
GEVOELENS VAN EENZAAMHEID

IN DE VOORBIJE 12 MAANDEN, OF SINDS JE NAAR BELGIË BENT VERHUID, HOE VAAK HEB JE JE EENZAAM GEVOELD?

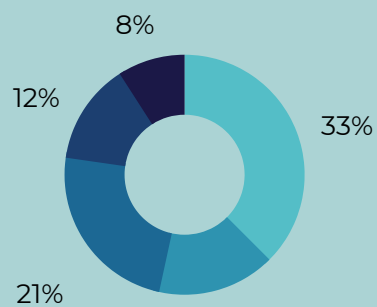

DE EERSTE TWEE VRAGEN (LINKS) HIERONDER PIJLEN NAAR SOCIALE EENZAAMHEID BIJ DE LEERLINGEN, EN DE LAATSTE TWEE VRAGEN (RECHTS) NAAR EMOTIONELE EENZAAMHEID

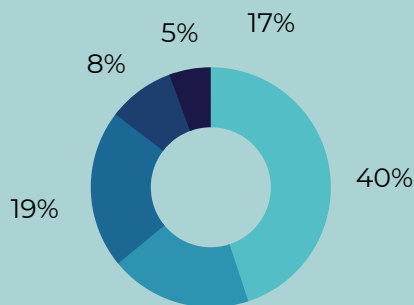
Ik voel me geïsoleerd van anderen

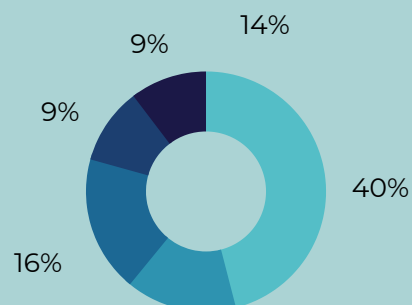
Ik heb een gebrek aan gezelschap

Ik voel me buitengesloten

Ik heb niet langer een hechte band met iemand

WELZIJN VAN DE LEERLINGEN

08

GEVOELENS VAN EENZAAMHEID

24%

voelt zich 'meestal' of 'altijd' eenzaam

16%

voelt zich 'meestal' of 'altijd' geïsoleerd van anderen

13%

voelt zich 'meestal' of 'altijd' buitengesloten

20%

heeft 'meestal' of 'altijd' een gebrek aan gezelschap

18%

heeft 'meestal' of 'altijd' geen hechte band met iemand

“

MEER DAN EEN VIJFDE (24%) VAN DE OKAN-LEERLINGEN DIE BEVRAAGD WERDEN GEEFT AAN DAT ZE ZICH 'MEESTAL' OF 'ALTIJD' EENZAAM VOELEN

”

DISCRIMINATIE

De leerlingen werden gevraagd naar pestgedrag en discriminatie binnen de school

09

DOOR MEDELEERLINGEN

27%

geeft aan dat een andere leerling hun heeft uitgescholden

10%

geeft aan dat een andere leerling hun heeft bedreigd

15%

geeft aan dat een andere leerling hun heeft geduwd of geslaan

14%

geeft aan dat ze door andere leerlingen werden uitgesloten

DOOR LEERKRACHTEN*

12%

geeft aan dat een leerkracht hun minder punten gaf dan dat ze verdienden

12%

geeft aan dat een leerkracht hun het gevoel gaf dat ze dom waren

5%

geeft aan dat een leerkracht hun heeft beledigd of uitgescholden

8%

geeft aan dat een leerkracht hun onterecht heeft gestraft

10

AANDACHTS- PUNTEN

Hieronder volgen enkele aandachtspunten op basis van de resultaten van de vragenlijst in alle scholen.

SCHOOLERVARINGEN

Over het algemeen vinden de OKAN-leerlingen het 'heel leuk' op school, en ervaren ze weinig schooldruk. De leerlingen geven ook aan dat ze sociale steun ervaren van hun klasgenoten en van hun leerkrachten, maar ze zijn in het algemeen positiever over hun leerkrachten, en scoren de 'sfeer in de klas' (graag bij elkaar zijn) iets minder hoog.

01

De meerderheid van de leerlingen geven aan dat er vertrouwen is tussen de leerlingen en de leerkrachten (60%), en dat er vertrouwen is tussen de leerlingen (51%). Scholen kunnen eventueel verder inzetten op het vertrouwen tussen leerlingen en de klas 'sfeer', aangezien dit positieve gevolgen kan hebben voor het welzijn van de leerlingen.

In verband met school ambities en prestaties, is er een groot percentage van de leerlingen (72%) die aangeeft dat ze graag een diploma in het hoger onderwijs zouden behalen, en ook een groot percentage van de leerlingen heeft het gevoel dat ze goede punten kunnen halen op school (82%).

WELZIJN EN EENZAAMHEID

Een opmerkelijke percentage van de leerlingen (24%) geeft aan dat ze zich in het voorbije jaar 'meestal' of 'altijd' eenzaam hebben gevoeld. Ook 33% geeft aan dat ze zich 'soms' eenzaam hebben gevoeld. Uit de resultaten blijkt ook dat de leerlingen iets meer emotionele eenzaamheid ervaren dan sociale eenzaamheid.

Een redelijk groot percentage van de leerlingen geven aan dat ze niet bij hun leerkracht, OKAN-coördinator (36%) of een professionele hulpverlener (57%) terecht kunnen met een probleem. Dit zou kunnen wijzen op het ervaren van drempels om professionele hulp te zoeken, hun eigen klachten niet ernstig genoeg vinden, of voorlopig voldoende informele hulp ontvangen vanuit hun dichte omgeving.

ERVARINGEN VAN DISCRIMINATIE & PESTGEDRAG

Het ervaren van discriminatie en pestgedrag door medeleerlingen en leerkrachten werd ook aangegeven door OKAN-leerlingen die de vragenlijst hebben ingevuld. Meer dan een vierde van de leerlingen geven aan dat ze ooit uitgescholden werden door een medeleerling, en 12% van de leerlingen geven aan dat een leerkracht hen ooit het gevoel gaf dat ze dom waren. Deze negatieve ervaringen hebben mogelijks ook een negatief effect op het sociaal welzijn van de leerlingen.

03

CONTACT

© <https://radiovisie.eu/wp-content/uploads/2019/11/RodeNeuzenDag-bollen.jpg>

CONTACT

Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg & Vakgroep Sociologie
Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen & Faculteit Politieke
en Sociale Wetenschappen
Universiteit Gent

Hebben jullie nog vragen over het rapport? Neem dan gerust contact op met ons!

CONTACTPERSOON:

Dra. Sarah Devos (UGent)

E-mail: Sarah.Devos@UGent.be

NOGMAALS HARTELIJK BEDANKT!

Bedankt aan alle scholen voor hun medewerking aan ons onderzoek. Met hun hulp kunnen we het sociaal welzijn van jonge anderstalige nieuwkomers verder in kaart brengen.

Graag bedanken we Dra. Marlies Bockstal voor het ontwerpen en delen van deze template voor alle schoolrapporten.